

Verimsizleşen Çay Plantasyonunun Yönetimi

Çay Ekolojisi Rehberi
Michael R. Zeiss, Koen den Braber
FAO IPM (Uluslararası Zararlı Böcek Yönetimi)
CIDSE, I.P.O. Box 110, Ha Noi, VIETNAM / 2001

Bazı verimsizleşen çay tarlalarında aşağıdaki problemler görülmeye başlar;

- Verim düşer
- Zayıf ocakların ölümünden kaynaklanan boş noktaların sayısı artar
- Hastalıklı ve ince dallar oluşur
- Köklerin ve sürgün uçlarındaki hastalıkların oranı artar
- Toprağın besinleri miktarı azalır
- Çay bitkileri üzerindeki verimsiz dokuların (kahverengi ve odunsu) oranı artar
- Koltuk altı tomurcukları ve tomurcuklar küçülür ve seyreler.

Bu problemlerin kombinasyonuna genel olarak bozulan (verimsizleşen) çay denir.

Kimi zaman yaşlına çay adı da kullanılır. Bununla birlikte, gerçek yaşında olmasına rağmen problemlerin olası nedenleri daha çok plantasyonun kötü yönetimidir. Bu, hala verimli ve sağlıklı olan 1958'de dikilmiş bazı plantasyonlardaki olgu ile kanıtlanmıştır.

Verimsizleşen çay, gençleştirme denilen uygulamaların bir kombinasyonu ile yönetilebilir ki bu bozulan bir tarlanın verim kapasitesini geliştirir ve bozulmayı durdurur. Gençleştirmenin içeriği;

- Zemine yakın budama ile verimsiz olan ocak çerçevesinin çoğunu kaldırmak.
- Ocağın hasarlı bölümleri ile hastalık bulunan bölümlerini kaldırmak.
- Verimsiz veya ölü ocakları kaldırmak ve yerlerine yeniden dikim yapmak
- Besleyici köklerin ve sürgünlerin hızlı bir şekilde yeniden büyümesini desteklemek için toprağı ıslah etmek.

Verimsizleşen bir tarlayı gençleştirmeden önce, ilk olarak yeni bitki dikiminin mi yoksa bitki transferinin mi (kaliteli klonların olgun bitkilerinin kökünden sökölüp verimsizleşen tarlalara dikilmesi) daha iyi olacağına karar verilmesi gereklidir. Gençleştirme, ağır budama dan sonraki 7.yılda verimi % 10 – 25 oranında arttırır. Ancak yeni bitki dikimi ve bitki transferi muhtemelen verimi daha çok arttıracaktır. Ayrıca bitki transfer edilen tarlalar 10 yıl süreyle verimli kalacakken, gençleştirilen tarlalar uzun süre ekonomikliklerini yitirecektir. Genel olarak, ocağının % 30'undan fazlasını kaybeden veya kök hasarı ile yoğun bir şekilde bulaşmış olan tarlalarda (gençleştirme yerine) bitki transferi daha uygundur.

Uzun süreli yararının yanı sıra, kısa süredeki nakit akışı da üzerinde düşünülmesi gereken diğer bir konudur. Bitki transferi ile tarlaya dikim yapmak ve yeni bitki dikiminin maliyeti karşılaştırılmalıdır. Phu Tou'da 1999 TOT eğitimi süresince gençleştirme üzerine yapılan bir denemede, tarlanın gençleştirilen bölümünün gençleştirmeden sadece 8 ay sonra, gençleştirilme öncesinden daha verimli olduğu tespit edilmiştir.

Her bir çiftçi kısa dönemde ihtiyaç duyduğu geliri dikkate alarak gençleştirmeye karşılık yeni bitki dikiminin karlılık potansiyelini değerlendirecektir. Sonuçta, bir çay ocağında gençleştirme budamasının sadece yılda bir kez yapıldığına dikkat edilmelidir. Bir tarlaya daha önce gençleştirme budaması uygulanmış ancak tekrar bozulma olmuşsa, oraya bitki transferi daha uygundur.

Gençleştirme Adımları

1. Yaşlı gölge ağaçlarını kaldırmak gerekiyorsa, çay ocakları budanmadan en az iki yıl önce ağaç kabukları halkalandırılmalıdır.

2. Yıl içerisinde budama yapılması planlanıyorsa, ticari aşamadaki çay için kimyevi gübre, çiftlik gübresi ve kompost uygulamak önerilir. Budamadan önce 5 – 6 ay içinde gübreleme durdurulmalıdır (Temmuz veya Ağustos'a kadar).

3. Budamadan önce 6 – 8 hafta süreyle tarla dinlenmeye bırakılır. Ekim ayı ortasına kadar hasat sonlandırılmış olur. Bu, bitkinin yeniden inşası için gerekli enerjinin köklerde depolanmasını sağlar.

4. Aralık ayı ortasından Ocak ayına kadar, çay ocaklarında doruk alma uygulanır (toplama tablasının yaklaşık 10 cm aşağısından yeşil dalların kesimi). Yeşil dallar ve tüm yaprakları bir yeşil gübre kaynağı olarak tarlada bırakılır. Verimsiz ve zayıf olarak belirlenen her bir çay ocağını da kaldırmak (sökme) gereklidir.

5. Doruk alma işlemini takiben, toprak yüzeyinden 15 – 20 cm'lik bir yükseklikten ocaklar kesilir. Amaçlanan tamamen yeni bir toplama tablası üretmek için gövdenin üzerini tomurcuklarla kaplamayı teşvik etmektir. Bazı uzmanlar " akciğer'ler " (bitkisel solumun) olarak işlev görmeleri için her bir ocağın üzerinde budanmamış 3 – 4 dal bırakmayı önerir. Dallar üzerindeki yapraklar bitkiye enerji sağlamayı sürdürür ve bitkiye su ile birlikte daha çok besin maddesinin taşınmasına yardımcı olurlar. Bununla birlikte, bazı uzmanlarda bu dalların yeni sürgünlerin oluşumunu yavaşlattığını ileri sürerek gerekli görmezler.

6. Ölü veya verimsiz her bir ocak sökülür. Kök sistemlerini de olabildiğince kaldırılır. Ocaklar kök çürüklüğü ile enfekte olmuşsa olabildiğince çok kök bölgesi toprağı da kaldırılır. Açılan çukura kireç veya odun külü uygulanarak kök çürüklüğünden geride kalanlar öldürülmüş olur.

7. Her bir sağlıklı ocağın üzerinde bulunan, tüm ölü ve kuru dallar aşağıdaki sağlıklı odun dallarına kadar kesilir. Bu durumda, yakın dalların birleşme noktasından ölü dokuları kesmek ve birleşme bölgesinin aşağısından kesmek gerekebilir. Kesilen tüm odunsu dallar tarladan kaldırılır.

8. Tarlada ki drenaj, teraslama ve toprak koruma önlemlerini her biri gözden geçirilir. Daha sonra yeni bitkilerin dikileceği ocak yerleri için zeminin yüzeyi hazırlanır.

9. Her bir ocak çukuruna 2 veya 3 güçlü fidan dikilir. Çünkü çevresindeki olgun ocaklar fidanların büyümesini sınırlandıracaktır. Trichoderma ile toprağı geliştireceği göz önünde bulundurularak ve fidanların kök çürüklüğüne dirençlerini arttıracığı için dikim çukurlarına bol miktarda kompost konulur. Gölge ağaçları gerekliyse (setler içerisine dikilen) yeni bitki dikimiyle aynı zamanda dikilmiş olmalıdır.

10. Fidan aşamasında olan bir tarlada, bakım gereklidir. Ağır budamadan sonra yeniden gelişen ocaklar içinde dikkatli bir bakım gereklidir. Özellikle, toprağı geliştirmek için sıralar arasına yeşil gübre bitkileri önerilmektedir. Yeni diklen fidanların bakımı özel olarak (malçlama, gerekiyorsa sulama vb) yapılır.

11. Sonraki yıllarda, yeni fidanlar budanacağı zaman olgun ocaklarla rekabet edebilmelerine olanak sağlamak için her zamanki seviyede, toprağın yukarısındaki budama yüksekliğinden budanır. Tek fidan birkaç sürgün ile sınırlı tabla üretimine neden olacağı için her bir ocak boşluğuna 2 – 3 fidan dikilmelidir. Ayrıca, fidanlara büyüyebilme alanı sağlamak için fidanların çevresindeki olgun ocakların yan dalları kesilebilir.

Tercüme:

Kamil Engin İSLAMOĞLU,

Ziraat Mühendisi,

[E-Mail](#)

Kaynak : [Tea IPM Ecological Guide, Chapter Six: Managing the Tea Crop](#) Michael R. Zeiss, Koen den Braber Translated by Tran Thanh Nam , Published by CIDSE, April 2001